

Черська Ж. Б.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича*

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ В ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ)

В умовах сьогодення особливо актуальним постає спілкування представників різних культур у суспільстві. Безперечно, об'єднуючим елементом та важливим фактором успішного вербального порозуміння між цими представниками було і залишається володіння найбільш поширеною у даному соціумі мовою, у нашому дослідженні – німецькою. За допомогою мови і пізнається іншомовна культура, яка включає, передусім, писемні надбання – пам'ятки, літературні твори, історичні хроніки, спогади очевидців, актуальні публіцистичні джерела. Тому об'єктом для опису сучасних інтеграційних процесів ми обрали публіцистичні тексти газети «Die Welt» загальним обсягом суцільної вибірки 30 тис. слововживань.

Окрім мовних особливостей значний вплив здійснюють вияви менталітету представників іншомовної культури. Як відомо, в інтеграційному процесі вступають у взаємодію уявлення представників різних культурних спільнот про важливі для цих суспільних формацій цінності. Ціннісні орієнтації створюють своєрідний фундамент для розуміння концептів – одиниць узагальненого мовно-ментального ресурсу з етно-національними чи культурно-зумовленими уявленнями людини про дійсність [2, с. 178]. Ключовими з-поміж різночастинномовних засобів вербалізації [1] для концепту «ЕГОЇЗМ» на позначення негативних рис людини стали прикметники зі значеннями «еґоїстичний», які у межах досліджуваної вибірки складають 226 випадків слововживань.

Виявлені характеристики людської діяльності на позначення «ЕГОЇЗМУ» охоплюють широкий спектр сфер суспільного життя: політики, як зовнішньої, так і внутрішньої, до культури та дозвілля.

Як показує аналіз публіцистичних текстів, політична сфера знаходиться під впливом актуальних подій у світі, зокрема, воєнних дій на території України. Питання «еґоїстичних інтересів» постає гостро у контексті допомоги чи підтримки, а також просто реакції на людську поведінку та ставлення цілих держав. Здебільшого словосполучення

egoistische Interessen (еґоїстичні інтереси), яке налічує 74,3 % усіх зафіксованих прикладів, виражає негативну оцінку людських дій, які ґрунтуються на корисливості та одержанні зиску. Німецьке суспільство болюче переживає енергетичну кризу, зумовлену війною, що не може не позначитися на формуванні ціннісних орієнтацій, на інтеграційних процесах у німецькому суспільстві та у європейському просторі. Такою ж болісною є реакція німецьких журналістів на напрямки подолання енергетичної кризи Європою, які, безперечно, мають у своїй основі певні еґоїстичні мотиви та інтереси, однак часто сфокусовані на негативні характеристики щодо німецьких політичних діячів:

«Die Ampel-Koalition hat so lange mit sich um ihren «Doppelwumms» gerungen, dass keine Zeit dafür blieb, in Europa gut Wetter zu machen. Das Versäumnis bringt Scholz nun in die Position des egoistischen Deutschen. Undankbar, weil seine Kanzlerschaft in Europa mit großen Hoffnungen verbunden war.» [3, Welt: 7.10.22]

Щодо інтеграційних процесів у німецькому суспільстві, важливим є західно-європейське розуміння так званого «здорового еґоїзму», позитивної оцінки людської діяльності, яка у своїй основі має підґрунтя раціональної турботи про самого себе, свою родину, свої власні інтереси. На перший погляд, така поведінка видається вкрай негативною, особливо тоді, коли мова йде про планування подій, організацію вільного часу, бажання чи небажання присвятити час знайомим, сусідам, друзям. Щоб зрозуміти мотивацію представників німецького суспільства необхідно враховувати їхнє прагнення раціонального використання ресурсів загалом, продуманого до дрібниць планування будь-якої діяльності та орієнтації на досягнення успіху. Одним із найбільш популярних висловлювань цього напрямку стало твердження:

«Es ist nicht egoistisch für sich selbst zu sorgen» [3, Welt: 25.03.22]

Така турбота про себе і свої потреби розглядається як необхідність в умовах напруженого буденного життя задля упередження емоційного та фізичного вигорання. Турбота про власні потреби та інтереси не має нічого спільного із «поганим еґоїзмом» як виявом корисливості та еґоцентризму, а є ознакою «доброго еґоїзму», який покликаний зробити життя членів суспільства більш раціональним та успішним.

З огляду на такі характеристики та вербальні позначення «ЕґОЇЗМУ», варто зазначити, що обізнаність із особливостями менталітету, прагнення усвідомити мотиваційне підґрунтя та вміння враховувати культурні особливості певного суспільства з одного боку, та не втратити своєї автентичності з іншого, дозволяють брати участь в інтеграційних процесах та успішно інтегруватися.

У перспективі доцільно проаналізувати особливості вербального вияву протиставленого концепту «АЛЬТРУЇЗМ» у німецьких публіцистичних текстах на матеріалі однакової суцільної вибірки з метою порівняльного опису інтеграційних процесів у німецькому суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Огуй О.Д., Мельник Р. М. Становлення концептосистеми «СТАРАННІСТЬ, ПРАЦЬОВИТІСТЬ»: новий аспект дослідження // Актуальні проблеми германської філології: матеріали III. Міжнар. наук. конф., присвяченої 70-річчю від дня народження проф., д.філол. н. В.В. Левицького (10 – 12 квітня 2008 р.). Чернівці: Книги – XXI, 2008. С. 198–201.

2. Черська Ж.Б. Вербалізація концепту «ЕГОЇЗМ» у художній літературі першої половини ХХ ст. // Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наук.праць. Острог: Вид-во Націон. ун-ту «Острозька академія», 2014. Вип. 42. С. 178–181.

3. Welt: Die Welt. 2021 – 2022. Режим доступу: <http://www.welt.de>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-40>

Shestakova A. S.

Higher Education Applicant, 3rd year student,

State University of Trade and Economics

Scientific adviser:

Yuvkovetska Yu.

Docent, PhD in Philosophical Sciences,

State University of Trade and Economics

ACTUALIZATION OF INTERNATIONAL COMMUNICATION AS A DRIVING FORCE OF SOCIO-CULTURAL LIFE OF SOCIETY

Intercultural communication is the main trend of modern human development, so let's discuss what international communication is. Intercultural communication is communication between representatives of different cultures and peoples, the main task of which is the expansion of cultural contacts in the conditions of cultural globalization. This is a dynamic and multifunctional state, which is an indicator of the development of culture